

Geest van Sefarad, een Joodse Odyssee

Een leesverslag door dominee Kees Mos

Onlangs verscheen bij Carib Publishing het nieuwe boek van dorpsgeenoot Fred de Haas. Het verhaal begint op de joodse begraafplaatsen in Ouderkerk aan de Amstel en Willemstad Curaçao. Beide plaatsen zijn met elkaar verbonden door de talloze namen van Spaans-Portugese joden op de gedenkstenen. Het riep in de auteur de vraag wakker wat er bekend is over hun gezamenlijke geschiedenis en hoe deze ooit werd ingevlochten in de Nederlandse en Antilliaanse cultuur.

In zijn boek volgt de auteur de omzwervingen van de Spaans-Portugese joden op de voet. In goed afgebakende hoofdstukken worden de kernmomenten van de joodse odyssee beschreven: te beginnen bij de verwoesting van de tempel in Jeruzalem door de Romeinen. Telkens wordt een vergelijking gemaakt tussen de opvang en behandeling van de joodse vluchtelingen in de verschillende landen door de eeuwen heen. Spanje en Portugal voor de invoering van de Inquisitie en Amsterdam in de tijd van de Re-

publiek spelen een belangrijke rol in dat verband. Maar ook aan de ruimte die het Ottomaanse Rijk de joden bood wordt terecht aandacht geschonken.

De auteur vertelt stap voor stap wat er gebeurde. Af en toe zet hij het verhaal stil om er een detail uit te lichten of om zelf even te mijmeren over het gebeurde. Dat maakt het boek op een bijzondere manier spannend: je weet in grote lijnen wat komen gaat en toch is het vertelde voortdurend nieuw door de

zijlichten die de auteur op het toneel laat schijnen.

Niet alleen door deze manier van vertellen maar ook door de eerlijkheid en kennis van zaken van de auteur blijft het boek tot de laatste bladzijde boeien. De joodse vluchtelingen en ballingen waren niet alleen slachtoffer van repressie van anderen, ook zichzelf maakten zich weer aan onderdrukking schuldig. Indringend wordt beschreven hoe in dat opzicht handelsbelangen en tolerantie elkaar diep hebben beïnvloed.

Als een rode draad loopt door alle gebeurtenissen heen het verlangen om te kunnen leven en gelukkig te zijn. Dat verlangen wordt op een prachtige manier weergegeven in het laatste hoofdstuk. Daar brengt de auteur een aantal liederen samen die tijdens de joodse odyssee in de 'Geest van Sefarad' werden gezongen. De liederen zijn alle voorzien van een vertaling door de auteur en ook van een link naar een uitvoering op het internet.

Zo komt het verhaal dat de auteur vertelt nog dichterbij en is het boek alleen al om die reden een uniek document. Het laat zien en horen dat de vergeten grafstenen van de Spaans-Portugese joden het leven toedekken van kleurrijke landgenoten die mede onze geschiedenis schreven. In het boek wordt hen postuum recht gedaan.

(Tekst en foto: pr.)